"We moeten van overheid naar onderheid"

Geplaatst op 24 april 2023

Zorgzame gemeenschappen en lokale zeggenschap

Steeds meer nemen mensen lokaal verantwoordelijkheid om als 'zorgzame gemeenschap' voor elkaar te zorgen. LOC zet zich in voor lokale zeggenschap en de versterking daarvan. In een serie besteden we aandacht aan Waardevol leven in de praktijk. In deze aflevering Het 8ste Werk in Kampen.

Beluister artikel

Tijdens de eerste dag van de lente stapt een bont gezelschap het erf van Het 8ste Werk op, de plek waar mensen uit de Kampener gemeenschap elkaar kunnen ontmoeten, klussen en tot rust komen. Een divers gezelschap van cliënten(raadsleden), naasten, professionals uit zorg- en welzijnsorganisaties, betrokkenen bij burgerinitiatieven, gemeenten, provincies, Nederland Zorgt voor Elkaar, LOC Waardevolle zorg, branche-organisaties, de ledenvereniging van Espria, VWS, maar ook zorgkantoren en zorgverzekeraars zijn vertegenwoordigd. Een tikkeltje verwaaid en nieuwsgierig waar we nu zijn terechtgekomen.
Een kop koffie wacht op ons in de kantine. Niet veel later nemen initiatiefnemers en beheerdersechtpaar van Het 8ste Werk, Gea Overweg en Jaap Boersma, ons mee over het erf. Terwijl we door de klei en over het net gedroogde cement lopen, delen ze hoe ze samen met vele betrokkenen bouwen aan een gemeenschap op basis van gelijkwaardigheid. De zichtbare toewijding waarmee zij hun visie uitleven en uitwerken, maakt indruk. "Mensen worden te vaak niet gezien en gerespecteerd", zegt Gea. "Als we niet burgerlijk ongehoorzaam kunnen zijn en niet hardop durven zeggen dat je soms echt boos bent over hoe dingen gaan, kom je niet verder. Dat hoort bij Radicale vernieuwing."

> "We zullen menselijke waarden dominant moeten laten zijn boven systeemwaarden"

Bruggen slaan

's Middags volgt een open maar scherpe dialoog. Als we echt meer ruimte willen maken voor Waardevol leven, wat is daar dan voor nodig? Hoe slaan we een brug tussen mensen die zich daar hard voor maken en de vaak logge, traditioneel georganiseerde wereld waar we mee te maken hebben? Ferenc van Damme en Gerla Struik van Studio Vers Bestuur trappen dit gesprek af: "We zullen menselijke waarden dominant

moeten laten zijn boven systeemwaarden.” In hoog tempo nemen zij ons mee in de veranderende tijd en geven ze een kijkje in de tools om in de basis mét en vanuit mensen te organiseren. Ferenc houdt een stevig pleidooi: “Wij zullen dus moeten leren om veel meer zeggenschap, veel meer maatwerk en regie aan de mensen te geven. We zouden eigenlijk van een overheid naar een ‘onderheid’ moeten.”

Lokaal samenspel

Gea Overweg benadrukt: “Wij hadden nooit echt verandering teweeg kunnen brengen zonder medestanders binnen het systeem, zoals Yvonne van de gemeente Kampen en anderen. Op basis van

vertrouwen konden we bruggen bouwen." Yvonne Kleinbussink, al 32 jaar beleidsmedewerker bij de gemeente Kampen geeft te kennen: "Ik denk niet dat je de systeemwereld moet schrappen. Het idee van een 'onderheid' spreekt me aan: het zou een basis moeten zijn van waaruit je verder kunt. Zoiets is mogelijk als je als ambtenaar het gemeentehuis uit gaat en ervaart wat daar gebeurt. Luisteren is het moeilijkste wat er is: wat hebben mensen nu eigenlijk nodig? Je zit er vaak tussen met je eigen ervaring, invalshoek, oplossingen; het is zo moeilijk om geen aannames te hebben. Maar als je probeert te luisteren komen vaak heel eenvoudige dingen naar boven waar iets mee kan. Ik denk dat we als sociaal domein in Kampen hierin een slag hebben gemaakt. En daar krijg ik ook de ruimte voor."

Zorgzame gemeenschappen

Jan Smelik van Nederland Zorgt voor Elkaar (koepel van (zorg)coöperaties) geeft duiding aan de ontwikkelingen van zorgzame gemeenschappen en hoe deze zich verhouden tot de zorg die door de gevestigde orde geleverd wordt: "Het grote gevaar," zo zegt Smelik, "is dat de twee werelden niet naar elkaar toegroeien maar naast elkaar gaan functioneren."
Andere van de aanwezigen wijzen op het belang om krachten te bundelen. De afstand tussen het normale leven, de simpele vraag: 'wat heb je nodig?' en de (on)mogelijkheden binnen het systeem zijn te overbruggen. De dialoog alleen al schept een verrassende verbinding tussen de uiteenlopende perspectieven van mensen met heel verschillende achtergronden. Die verbinding is op álle niveaus noodzakelijk: dan kunnen we veel bereiken.

Marthijn Laterveer, coördinator LOC Waardevolle zorg en initiatiefnemer Radicale vernieuwing, ziet dat steeds meer mensen en initiatieven zich met elkaar verbinden. Ook binnen grotere zorgorganisaties ontstaat de intentie om het echt anders te doen. "Het protest uit de samenleving geeft aan dat mensen het oude niet meer willen. Bij organisaties zie je als reactie: we moeten echt beter gaan luisteren naar burgers. nee, zorg nu dat de zeggenschap bij burgers komt te liggen! Dat gebeurt nu op steeds meer plekken."

Vervolg

Op 19 juni heeft een bezoek aan het Wijkpaleis in Rotterdam plaatsgevonden. Daar werken betrokken bewoners verenigd in Zorgvrijstaat Rotterdam-West aan zorgzame buurten, waar mensen eigenaarschap en zeggenschap hebben over hun eigen zorg en welzijn. Samen geven zij solidariteit opnieuw vorm, bouwen ze aan sterke netwerken en nieuwe voorzieningen. Zodat mensen grip krijgen op hun eigen gezondheid en de kwaliteit van hun leven.

Later dit jaar zal een bezoek gebracht worden aan burgerinitiatief Austerlitz Zorgt. Wil je ook aanhaken? Meld je vast aan als geïnteresseerde. Je ontvangt dan op korte termijn een uitnodiging. Dat kan via Willeke Krijgsheld: w.krijgsheld@loc.nl of 030 284 3200.

Dit artikel is gepubliceerd in het zomernummer van 'Zorg & Zeggenschap', het tijdschrift van LOC Waardevolle zorg

> Meer mensen aan het woord en meer verdieping in deze 'longread' met uitgebreid verslag van het gesprek bij Het 8ste Werk

.

> Bekijk de video met een impressie van de dag:

Meer artikelen over de thema's met trefwoorden:

Thema's: Kwaliteit van de verpleeghuiszorg, Kwaliteit wijkverpleging, Kwaliteit jeugdzorg, Organiseren en vernieuwen medezeggenschap

Trefwoorden: jeugd, kwaliteit, radicale vernieuwing, samenleving, van regels naar relaties, vernieuwing zorg en welzijn, zorgonderwijs